

Makale Hakkında Görüş:

[Zorba Bahçeli P, Arıkan Dönmez A, Ünver G, Kapucu S. Kemoterapi Alan Meme Kanserli Kadınların Ağrı Distresi Şiddeti ve Yorgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişki: Tanımlayıcı Kesitsel Bir Çalışma. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2023;49(2):221-9.]

Uğur ERTEM

Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Ana Bilim Dalı, Bursa.

Değerli Editör;

Bu yazıda “Kemoterapi Alan Meme Kanserli Kadınların Ağrı Distresi Şiddeti ve Yorgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişki: Tanımlayıcı Kesitsel Bir Çalışma” isimli araştırma makalesine fiziyatrist bakış açısıyla katkı sunmak ve bilgilerimi paylaşmak istiyorum¹.

Mevcut çalışmada görsel analog skala (VAS) ile meme kanseri tanımlı kadın hastaların ağrı düzeyi sorgulanmıştır. Ama istatistiksel analizlerde VAS düzeyi ile hastaların kısa yorgunluk envanteri ya da ağrı distresi ölçeği toplam puanı ve alt grup puanları arasındaki ilişki karşılaştırılmamıştır. Bunun yerine ağrı için ilaç kullanma durumu ve ilaç kullanılıyorsa eğer kullanılan ilaç türleri (parasetamol, non-steroidal antiinflatuar ilaçlar) ile kısa yorgunluk envanteri ve ağrı distresi ölçeği toplam ve alt grup puanları arasındaki ilişki karşılaştırılmıştır. Literatürde bilindiği üzere birçok rahatsızlıkta ağrı şiddetinin artmasının anksiyete ve depresyon düzeyinde artışa yol açtığı bilinmektedir^{2,3}. Yani ağrı şiddeti ile anksiyete ve depresyon düzeylerinin korelasyon gösterdiğini söyleyebiliriz. Bu açıdan da mevcut çalışmaya bakacak olursak VAS düzeyi ile kısa yorgunluk envanteri ve ağrı distresi ölçeği toplam ve alt grup puanlarının karşılaştırılması gerekirdi. Çünkü VAS düzeyindeki artış özellikle ağrı distresi ölçeği toplam ve alt grup puanları ile korelasyon gösterebilirdi. Mevcut çalışmadaki ağrı için kullanılan ilaç türlerinin ağrı distresi ölçeği alt grup puanları ile

ilişkisi de bu yüzden kaynaklanmış olabilir. Çünkü ağrı yönetiminde genel olarak hastaların komorbiditeleri ve ağrı şiddetleri başta olmak üzere analjezik tercihi birçok faktöre bağlı olarak değişmektedir. Özellikle fizik tedavi ve rehabilitasyon hekimleri gibi günlük poliklinik pratiğinde çok fazla ağrılı hastalarla ilgilenen bölümlerde analjezik seçimi büyük önem taşımaktadır. Çünkü doğru analjezik seçimi bir piramit şeklinde ağrı şiddeti başta olmak üzere birçok faktöre göre değişmektedir⁴⁻⁶. Mevcut çalışmaya da bu bilgiler ışığında bakacak olursak, hastaların VAS düzeyi ile analjezik seçimi değişmiş olabilir ve bu nedenle de analjezik türleri ile ağrı distresi ölçeği alt grup puanları arasında ilişki oluşmuş olabilir. Yani ağrı kesici ilaç türlerine bağlı olarak değil de ağrı şiddetine bağlı olarak ağrı distresi ölçeği alt grup puanlarında değişim gözlenmiş olabilir. VAS düzeyi ile ağrı distresi ölçeği ve kısa yorgunluk envanteri toplam ve alt grup puanları birbir karşılaştırılmadığı için de bunu tam olarak tespit etmek mümkün olmamıştır.

Sonuç olarak, kanser hastaları birçok açıdan özellikli hastalardır. Bu hastalarda yorgunluk, ağrı, ağrı distresi gibi durumlar sık olarak gözlenmektedir. Bu parametreler hastaların cerrahi olup olmaması, cerrahinin tipi, alınan kemoterapi tipi, radyoterapi uygulanıp uygulanmaması, aile desteğinin olup olmaması, tanı öncesi ağrı algısı, tedavi sırasındaki ağrı şiddeti, komorbiditeler ve hastaların sosyo-ekonomik düzeyi başta olmak üzere birçok faktörle ilişkili olabilir. Mevcut çalışma da bu açıdan literatüre önemli katkı sağlayacaktır. İleride yapılacak çalışmalarda bu çalışmadaki verilerin dışında yukarıda belirtilen hususların da dikkate alınmasının önemli olacağını düşünüyorum.

Geliş Tarihi: 15.Kasım.2023

Kabul Tarihi: 05.Aralık.2023

Dr. Uğur ERTEM
Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Ana Bilim Dalı,
Görükle Kampüsü
Bursa.
Tel: 0224 295 08 14
E-posta: ugurertertem@uludag.edu.tr

Yazarın ORCID Bilgisi:
0000-0003-2142-2264

Kaynaklar

1. Zorba Bahçeli P, Arıkan Dönmez A, Ünver G, Kapucu S. Kemoterapi Alan Meme Kanserli Kadınların Ağrı Distresi Şiddeti ve Yorgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişki: Tanımlayıcı Kesitsel Bir Çalışma. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2023;49(2):221-9.

2. Fonseca-Rodrigues D, Rodrigues A, Martins T, et al. Correlation between pain severity and levels of anxiety and depression in osteoarthritis patients: a systematic review and meta-analysis. *Rheumatology (Oxford)*. 2021 Dec 24;61(1):53-75.
3. Tsatali M, Papaliagkas V, Damigos D, et al. Depression and anxiety levels increase chronic musculoskeletal pain in patients with Alzheimer's disease. *Curr Alzheimer Res*. 2014;11(6):574-9.
4. Bushnell TG, Justins DM. Choosing the right analgesic. A guide to selection. *Drugs*. 1993 Sep;46(3):394-408.
5. Msolli MA, Sekma A, Toumia M, et al. Acetaminophen, Nonsteroidal Anti-inflammatory Drugs, or Combination of Both Analgesics in Acute Posttrauma Pain: A Randomized Controlled Trial. *Acad Emerg Med*. 2021 Feb;28(2):155-63.
6. Altaş Ö, Eser U. Akılcı Analjezik Kullanım İlkeleri. *Klinik Tıp Aile Hekimliği Dergisi* 2016;8(4):44-7.